

Vägledning för vårdhygieniskt arbete – en del av det nationella systemet för kunskapsstyrning i hälso- och sjukvård

Konsekvensanalys

Problemet och vad som ska uppnås genom vägledningen

Svensk hälso- och sjukvård ska ha en "god hygienisk standard" (hälso- och sjukvårdslagen, HSL, 5 kap. 1 §). Men eftersom hälso- och sjukvården styrs av 311 huvudmän (290 kommuner och 21 regioner) blir tolkningen och den praktiska tillämpningen av lagens krav mycket varierande, trots att Socialstyrelsen tydligt beskrivit vad "god hygienisk standard" innebär.

Målet för **Vägledning för vårdhygieniskt arbete** är att bästa kunskap om vårdhygien finns tillgänglig och används i varje möte med patienter och brukare. Det betyder att varje person vid varje kontakt med hälso- och sjukvård, tandvård och omsorg möter en verksamhet med en god hygienisk standard där risker för smittspridning och vårdrelaterade infektioner har minimerats. Detta ska uppnås genom att, inom ramen för den nationella kunskapsstyrningen, presentera evidensbaserade vårdhygieniska aktiviteter för alla beslutande och utförande nivåer inom svensk hälso- och sjukvård.

Vilka som berörs av vägledningen

Vägledningen berör aktörer på alla vårdnivåer och inom alla vårdformer. Det innefattar huvudmännen, det vill säga de politiska nämnder som styr över hälso- och sjukvård, tandvård och omsorg i respektive region eller kommun, samt nämndernas tillhörande förvaltningar, vårdgivare, verksamhetschefer, medarbetare och chefer på enhetsnivå. Dessutom omfattas patienter och brukare samt deras närstående. Indirekt omfattas även till exempel utbildningsanordnare och patientorganisationer.

Möjliga positiva effekter av vägledningen

- Vägledningen kan påverka politiker, tjänstemän och linjeorganisationer som i nuläget inte känner så väl till de vårdhygieniska krav som ställs i lagar och föreskrifter.
- Det underlättar sannolikt för huvudmän och vårdgivare att uppnå en "god hygienisk standard" med hjälp av vägledningens anvisningar inom åtta områden.
- Jämlik och säker vård oavsett huvudman kan uppnås genom gemensamma riktlinjer, om vägledningen ses som en "gold standard".

- Vägledningen kan vara till stöd och hjälp för de huvudmän, vårdgivare och verksamhetschefer som inte är tillräckligt insatta i hur de kan arbeta optimalt inom det vårdhygieniska området.
- Vägledningen kan tydliggöra inom vilka eller vilket område det finns brister utifrån kraven i lagen. Det kan i sin tur ge upphov till förbättringsarbete inom dessa bristområden.
- Tydliga råd om hur det vårdhygieniska preventiva arbetet, inklusive implementering på olika nivåer, bör bedrivas kan reducera antalet vårdrelaterade infektioner (VRI) och smittspridning.
- Vägledningen kan minska kostnader för VRI och annan smittspridning, och även lidandet för drabbade patienter.
- Om vägledningen implementeras på de olika nivåerna kommer Sveriges vård att vara bättre rustad inför kommande pandemier
- När den nationella kunskapsstyrningen blir mer känd genom vägledningen kommer även nationella vårdhygieniska riktlinjer att bli mer kända i vårdverksamheterna.

Möjliga hinder för att tillämpa vägledningen

- Okunskap om de vårdhygieniska krav som ställs i lagar och föreskrifter kan leda till att alla inte följer vägledningen, om aktörerna ser aktiviteterna i vägledningen som möjliga att välja bort eftersom de inte är "ska-krav" från en myndighet.
- Aktiviteterna i vägledningen medför ökade kostnader för huvudmän och vårdgivare.
- Att åtgärda de brister inom det vårdhygieniska området som vägledningen tar upp kan innebära ökade kostnader på kort sikt för huvudman och vårdgivare.
- Huvudmän och vårdgivare vill själva avgöra hur lagar och föreskrifter inom det vårdhygieniska området ska tolkas och hur det vårdhygieniska arbetet inom vård och omsorg ska bedrivas.
- Vägledningen når inte nivån huvudmän utan går direkt till meso- och mikronivån.
- Den nationella kunskapsstyrningen är för okänd eller inte implementerad hos vare sig huvudmän eller vårdgivare. Det finns därmed ett motstånd att ta till sig vägledningen.
- Hos huvudmännen saknas plan eller budget för att implementera vägledningen, vilket medför en risk att det sker väldigt olika hos de olika huvudmännen, eller inte alls.
- Förkunskap och förutsättningar för att ta till sig vägledningen skiljer sig stort mellan olika vårdformer (till exempel mellan sjukhusvård och hemsjukvård) och huvudmän, i synnerhet om beslutsfattarna inte har vårdbakgrund.
- Förändringsbenägenheten kan vara låg om de som i nuläget är ansvarig för vårdhygienisk kvalitet – oavsett nivå – blir uppmärksammas på att de inte lever upp till kraven inom det vårdhygieniska området. De kan då hamna i försvarsposition.

Möjliga negativa effekter av vägledningen

- En negativ effekt av vägledningen kan vara att chefer och medarbetare upplever stress av att ha fått ökad kunskap om vårdhygieniska risker och brister, samtidigt som de

Nationellt system för kunskapsstyrning

Hälso- och sjukvård
Sveriges regioner i samverkan

Kontaktperson [Förnamn Efternamn, titel i sammanhanget]

Datum för publicering

Kontaktuppgifter: [e-postadress, telefonnummer]

saknar förutsättningar att verkställa förbättringar på grund av att huvudmannen, vårdgivaren eller verksamhetschefen inte ger dem tillräckliga resurser.

NAG Vårdhygien, juni 2021